

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literarin, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuati'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactiunii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Roman'a:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costâ 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

care in cursulu anului 1869 va esî:

Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a demaneti'a.

Apropiandu-se inceputulu anului 1869, rogâmu pre p. t. doritorii de a avè acestu diurnalu, sè binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea pentru ca de o parte sè ne scim orientâ in privint'a nrului esemplarie-loru ce vomu avè a tipari, era de alta parte sè potemu incungiurâ ori-ce neregularitate in speduirea diurnalului. Totu-deodata rogâmu pre acci p. t. domni, cari sunt in restantia cu pretulu de prenumeratiune, sè nu indardia a-si rafu socotele.

Preturile de prenumeratiune sunt:

pre anulu intregu	12 fl. v. a.
„ 6 lune	6 fl. —
„ 3 —	3 fl. —

Pentru Roman'a si Strainetate:

pre anulu intregu	40 Lei noi, = 16 fl. mon. sun.
„ 6 lune	20 „ „ = 8 fl. argintu.
„ 3 —	10 „ „ = 4 fl. —

Redactiunea.

Mintiuni unguresci despre Roman'a.

Sub acestu titulu cetimu in „Osten“ urmatoriulu articulu:

„Daca am voi sè urmarimu d'in pasiu in pasiu, si se refrangemu tote mintiunile câte se publica in foiele unguresci despre Roman'a, ar' trebui ca sè avemu ca unu alu doilea Hercule poterea eroica de a curati unu staulu de alu lui Augi'a. — Câte mintu diariile unguresci in direptiunea amintita, intreco tote conceptele omenesci. In aceste mintiuni nu mai este neci metodu, ci simpleminte numai — nebulia.

Si „Pester Lloyd“ s'a aruncatu in bratiile aceste nebulie. Pana ce erâ in fruntea redactiunei dlu dr. Weisz, care este unu omu de onore de la capu pana la petiore, a cârui natura nobila nu suferiâ nice de cum mintiun'a si calumni'a, si a cârui cultura clasica lu-punea in stare de a considerâ problemele publicisticii d'in punctele cele mai innalte de vedere, acest'a foia a observatu a tienuta pe câtu de demna pre atâtu de sana. Inse dr. Weisz se retrase de la redactiune si ceialalti membrii dibaci ai redactiunei inca dâsera remasu bunu lui „Pester Lloyd.“ Era noua redactiune a acestei foie trebui a se compune d'in diaristi de cari se capetara, si fiindu câ geniurile diaristice suntu rare, omenii se vedura siliti a face ca draculu, despre care proverbiulu dîce, câ in lipsa manca si musce, cari de buna ama nu se tienu de delicatase. Dr. Falk, unu oficialu subordinatu alu cassei de pastrare d'in Vien'a fu pusu in fruntea redactiunei lui „Pester Lloyd.“ Acum se scie, câ in patri'a nostra capacitatele suntu raru semenate, si inca atâtu de raru, in câtu daca le avemu de siguru nu le lasâmu sè muciediesca in cutare institutu de cassa de pastrare. Afara de acestu dr. Falk s'a mai asociatu si Unguriloru, cari pre terenulu publicisticii n'au mai nici o potere destinsa, si cari prin urmare abiè l'ar' fi lasatu cassei de pastrare, daca ar' avè chiamare pentru altu lucru mai innaltu. D'in aceste impregiurâri inca se vede, câ dlu Falk nu este ce'a ce-si imagineza a fi, si de ace'a apoi precepemu, câ „Pester Lloyd“, de candu a capetatu de diriginte politicu pre dlu Falk, si-a pierdut tota nedependint'a, totu intielesulu pentru mis-

siunca civilisatoria a pressei, si a cadiutu la acelu punctu alu starei barbare, in care se afla diaristica unguresca care este inca in fasie. „Pester Lloyd“ aveâ sè fia unu organu alu eleminteloru d'in Ungari'a, crescute sub radiiele de sore a le culturai nemtiesci. Elu si fu unu tempu. Acuma inse elu e tereitur'a si selavulu ungurismului si limb'a nemtiesca se profanazu intru glorificarea unei direptiuni politice, care este superba pre ignorantia ei avitica, pre vechi'a-i barbaria si pre acea continuitate a lotriei, care numai periodulu lui Bach cu gendarmii sèi o potu intrerumpe cu succesu.

A trebuitu sè premitemu aceste observâri pentru a face pre cetitorii nostri sè intielega de unde vine, câ si nemtiesculu „Pester Lloyd“ emuleza cu colegii sèi unguresci intru respandirea mintiuniloru si calumniiloru despre Roman'a si publica corespundintie d'in Bucuresci, in cari inventiunile cele mai nerusinate sunt aretate ca fapte positive. Noi suntemu convinsi, câ aceste corespundintie nu se scriu in Bucuresci, pentru câ a minti asiè si a palmul adeverulu intr'atât'a mesura totu-si nu cuteza omulu, daca este chiaru in locu, unde realitatea si adeverulu i stau directu innainte ochiloru.

In un'a d'in aceste corespundintie false d'in Bucuresci, „Pester Lloyd“ scie sè spuna, câ Ioanu Brateanu a tienutu marea sa cuventare la desbaterea adresei, numai pentru câ asiè i-a fostu demandatu d'in Berlinu, câ la 91. c. a sositu d'in Berlinu insarcinarea de a demasca tendintiele resboiose a le cabinetulu de Vien'a, respectivu a celui d'in Pest'a, si câ acus'a ce Bratianu a radiecatu contr'a lui Andrassy s'a formulatu in Berlinu. Mai departe numitulu pseudo-corespundintie asigureza, câ Russi'a tramite Romaniloru arme pre creditu, câ Principelu Carolu i s'a urfitu de domni'a sa etc.

Intr'adeveru, câte cuvinte, atâte mintiuni! Noi am impartesitu discursulu dlui Bratianu. In acelu neci cu o silaba nu se face amintire de vr'o tendintia resboiosa a cabinetulu de Vien'a sèu Pest'a. — Bratianu dîce numai: Daca Austri'a si Ungari'a se teme de Roman'a, apoi Roman'a ar' a vè mai inainte cauza a sè teme de Austri'a si Ungari'a, pentru câ Roman'a este mica si Ausri'a este o potere mare. Bratianu asiè dara n'a dîsu de locu, ceea ce „Pester Lloyd“ dîce, câ i s'a comandatu d'in Berlinu. — In fapta in Roman'a nice nu se teme nimene de Ungari'a, si domni d'in Pest'a se amagescu tare, daca credu, câ in Bucuresci omenii facu altu ce-va la audiulu visuriloru unguresci de potere mare, de câtu — ridu.

Ce se atinge de armele, cari se dîce câ Russi'a le tramite Romaniloru pre creditu, in acest'a privintia este de ajunsu avisarea la fapta cunoscuta in tota Europ'a, câ Russi'a insa-si inca n'are destule pusce cu acupentru armat'a sa, si câ necaiureanu se intempla, ca omulu sè dee altor'a lucruri, de cari însu-si are trebuintia, sèu cari nu le are. Afara de acest'a cumperarea de arme d'in partea unui regimu, se tiene de afacerile cari nu potu remanè in secretu, si asiè este cunoscutu atâtu cabinetulu de Vien'a câtu si celoralte, câ de unde si candu au cumperatu si solvitu Romanii puscele loru cu acu. Roman'a are destui bani pentru a-si inarmâ oatea. Finacele ei iau d'in dî in dî unu aventu mai mare, si pre candu Ungari'a, care la cele mai momentose spese ale statulu contribu numai 30 de percente, si care si aceste 30 de percente nu le solvesce regulatu, cu imprumutulu sèu pentru calea fierata a facutu fiasco cum se cade, ambele imprumuturi pentru calea fierata romana nu numai s'au acoperitu in câte-va dîle, ci inca inainte de inchiaiarea subscriptiunei s'au si intrecutu intr'o mesura enorme.

Principele Carolu, in urma, este tare departe de a se urî cu innalt'a misiune, la care l'au chiamatu poporulu romanu intre applausele intregei Europe. Cu entusiasmu unanimu i incungiura tronulu lui tote cercurile patriotice si inteligente a le tieriei, si i-a succesu a semenâ sementi'a concordiei si a fratietatei, a câarei fructe se potu de acum observâ. De buna voia si d'in patriotismu a repasfutu ministerulu Bratianu, pentru a face locu unor barbatu de alta nuanzia politica, si barbatii noului ministeriu lucra mana'n mana cu barbatii ministeriului de mai innainte, si camerele adise cu totulu partitei lui Bratianu spriginescu acestu mini-

steriu nou. Acest'a este unu triumfu de care principele Carolu pote fi superbu; si precum este elu securu de tiera, nu mai putienu este tier'a securu de elu.

Indesiertu staruiescu domni d'in Pest'a prin mintiuni si calumnie a impiedecâ consolidarea Romaniei. Roman'a cresce si prospereza in mani'a romanofagiloru unguresci.

* * *

„Pesti Napló“, diariulu ungurescu, alu cârui intregu pretiu este câ se considera ca organu alu partitei lui Deák, era publica unu articulu plinu de fiere si de veninu contr'a Romaniei si cu deosebire contr'a fostulu ministru Bratianu. Nu ne mirâmu. In Pest'a se asteptâ câ ministerulu Bratianu va fi inlocuitu prin barbatu, cari voru grabi a stringe cu amicitia man'a acelor'a, cari suntu torturatorii neesorabili ai Romaniloru austriaci. Acést'a asteptare nu se implinî, pentru câ dlu Mih. Cogalnicianu in asta privintia nu cugeta cu multu mai altmintrea de câtu dlu Bratianu sèu altu patriotu romanu. „Pesti Napló“ dîce, câ nu teme de dlu Bratianu Ungari'a si Transilvania, ci Roman'a. Inse prin o asemene espresiune se face numai de risu. Ungurii nu sunt acei-a cari sunt amici onesti ai Romanismului de d'in coce sèu de d'incolo de Carpati; in Unguri asiè dara nice nu se pote presupune o simpathia onesta cu sortea Romaniei. Este o fapta cunoscuta mai in tota lumea politica, câ planuriloru unguresci pentru venitoriu nu li stâ nimic'a asiè de tare in cale, ca inaintarea si prosperarea statulu romanu. Prin consecintia asiè dara, ungurii trebue sè se tema de tota politic'a calificata de a asecurâ venitorulu Romaniei, si daca se temu ei de dlu Bratianu „pentru Roman'a“, apoi dlu Bratianu are totu cuventulu a luâ notitia de acést'a recumendatiune in favorea sa, pentru câ acest'a insemna, câ politic'a lui Bratianu este calificata de a consolidâ Roman'a si a o preface intr'unu bulevardu solidu la Dunarea de josu.

Nu potemu precepe inse cum „Pesti N.“ care vre sè treca de o foia de cinste, insemna de obrasnicia fapta, câ dlu Bratianu s'a provocatu la simpatiele Franciei si a le Italiei, si la impregiurarea, câ cumperarea de arme d'in partea guvernulu romanu s'au intemplatu cu scirea imperatulu Napoleonu. Astu-feliu de espresiuni polemice au potutu intrubuintiâ grandii unguresci la curtea regelui Atil'a, era tempulu nostru nu mai suferè asemeni brutalitâti triviali. Dora „Pesti Napló“ vre sè nege simpatiele cari le are atâtu Francia câtu si Itali'a pentru Romani? Nu sunt aceste simpatie vocea naturale a sangelui si nu se tienu Romanii de aceea-si familia de popore ca si Italianii si Francesii? Concedemu câ ungurii, cari in isolatiunea loru de rase trebue se sè simta ca straini in Europ'a, n'au neci o precepere pentru acést'a legatura a afinitâti de rase, inse acést'a neprecepere a loru nu altereza intru nimicu faptele.

Se pare câ ungurii sunt aplecati a se considerâ pre sine insii-si ca proprietari nedisputabili ai simpatieloru Franciei si Italiei. — Acest'a ar' fi o mare ilusiune. — Ca mediulocu de asaltu contr'a Austriei, revolutiunarii unguri au fostu la tempulu sèu bine veduti in Parisu si in Turinu. Inse de atunci tempurile s'au schimbatu tare. — Franci'a si Itali'a si-au inchiaiatu deplinu socotelele cu Austri'a. — Misiunea revolutiunariloru unguresci s'a finitu si toti acesti stengari, cunoscandu starea lucruriloru s'au facutu animale de casa, in care rolu s'au si inaltiatu la onoruri si influintia.

Franci'a conteza a buna sama pre aliantia Austriei pentru anumite eventualitâti. Inse Ungari'a nu este Austri'a si Ungurii nu sunt Ungari'a! Ungurii nu potu prestâ nimic'a neci intr'o privintia. Povestile nu se considera in calculi unui politicu seriosu. In casulu unui resboiu ungurii nu ni potu pune la despusetiune nice bani nice armate invingatorie. Avut'a, patriotismulu si eroismulu unguriloru au devenitu de multu fabule. In cele mai multe lupte ungurii au luat'o pre petioru. Anii 1859 si 1866 sciu narâ multe despre acest'a. „Pesti Napló“ însu-si au publicatu de una dîle unu

articulu, in care strigă Prusiloru, că Ungurii de ei incolo nu se voru mai petă prin tradare, si câte-va d'ile mai tardu fu silitu a publică memorabil'a esplicatiune, că acést'a este numai pareea sa individuala si nu a partitei lui Deák, de unde trebuie să deducem, că acesta partita inca nu vre să abdică de „avantagiile“ tradarei. Sub Benedek si Gyulai, cari d'icu unguirii că suntu ai loru, armatele nostre au fostu batute, sub Radeczky, Haynau si Gablenz ele au invinsu. Aceste tote se sciū si in strainetate, se sciū si in Fanci'a, si anume potemu ascură pre domni d'in Pest'a, că principele Napoleonu, in caletori'a sa d'in oriente a petrusu bine in raportele Ungariei, si in cercuri confidentiali si-au facutu multa voia buna d'in lucrurile câte a „suflatu“ Andrássy.

Că imperatulu Napoleonu a sciutu despre cumpararea de arme d'in partea Romaniloru, este unu faptu care l'a constatat Bratianu in publicu, care „Pesti Napló“ nu este indreptatitu a-lu desminti. Era ce s'atinge in fine de rolulu celu bruscu ce l'a jocat marquisulu Moustier in privint'a Romaniei, la acést'a Ungurii cu atātu mai putienū se potu provoca, cu cătu dlu Marquis spre remunerare pentru acesta tinenta nebuna si-a capetatu pasiusulu.

Atât'a pentru luminarea lui „Pesti Napló“ care sperămu că a vorbitu in articolulu său contr'a lui Bratianu, ca organu de partitu; că-ci marturisimū sinceru, că daca si acum si-a aretatū numai pareea sa „individuale“, n'am fi prapaditu atât'e-a vorbe cu elu, ci am fi preferitu a face să ne precepta prin o lovitura cu petiorulu, scurta si chiara.

Sistarea investigatiunei pentru Pronunciamentulu d'in Blasiu.

In momentul in care primimū acus'a memorabile si unica in feliulu său contr'a urdătoriloru si suscriptoriloru Pronunciamentulu d'in Blasiu, ni vine scirea d'in Pest'a, că o resolutiune pre inalta a ordinatu să se sisteze cu totulu procedur'a criminala pentru Pronunciamentulu pomenitu.

Acestu actū imperatescu va mai intari numai pre Romani in credint'a neclatita, care au pastrat'o in tote tempurile ca unu paladiu santu intre probele cele mai aspre, in credint'a că anim'a principelui loru nu li s'a instrainatu, si că tote influintiele inimice totu-si nu potura esoperă, ca dreptele pretensiuni a le Romaniloru să nu ajunga pana la tronulu monarcului.

Romanii au suferitu destulu. Preste acuisitiunile loru cele mai pretioase, pentru cari au adusu sacrificie preste sacrificie s'a trasu aratrulu nimicirei si in bresde s'a semenatu sementi'a domniei unilaterali a Ungurismului, care celu putienū in Transilvani'a n'are neci o umbra de indreptatire. Barbatii cei mai eminenti ai poporulu romanu fura persecutati, incurcati in procese, alungati d'in oficiile de statu, si candu se impulpă poporulu contr'a acestui sistemu ferictoriu unguerescu si concepū protestulu barbatescu, care sub titlulu „Pronunciamentulu d'in Blasiu“ trase asupra-si atentiunea Europei intrege si se perondă prin tote diuarielumei civilizate, domni unguiri si-pierdura si putientiea minte si nu li remase decâtu inganfarea si desfrenulu, d'in cari calități nobile precum se scie, ei au o portiune cu multu mai mare de cătu de minte, si asiē ei, la provocarea pre cătu

de demna pre atātu de legale a Romaniloru, nu sciura să respunda alt'a decâtu să indrumeze pre procurorii de statu ca să incepa vînatoria, pentru a bagă pre corifeii poporulu romanu sub incuatore de unde să nu mai pota face nimic'a nici odata.

Ungurii erau si gat'a cu tote preparatiunile pentru a amutū plangerile poporulu romanu in temnitia, candu deodata unu autografu pre'naltu alu Maiestatei Sale li strică tota treb'a luandu-li d'in mani arm'a cea periculosa. Daca unguirii n'ar' fi intr' atāt'a de orbiti si si-ar' intielege propriulu loru avantiu si interesu, ei ar' trebū să se bucure tare de sistarea proceselor pentru pronuciamentulu d'in Blasiu, că-ci dieu poporulu romanu s'ar' fi sguduitu pana in sembele celu mai internu, daca ar' fi vedutu cum patriotii săi cei mai buni se cara in temnitia ungueresca, spre a suferi pentru convingerile loru natiunali, pentru patriotismulu si pentru alipirea loru cătra tronul si cătra patria. Chiaru si cei mai indiferinti n'ar' fi remasu indiferinti si unguirii ar' fi invetiatu d'in propri'a loru politica, de la sine insi-si adeveretatea proverbialu: că cine semena vifore, seceră ventu, cine sadesce spini castiga polomida.

Cu cătu unu poporu este mai tare apesatu, cu atāt'a se opune mai tare, cu cătu este apesarea mai mare, cu atātu poterea de resistintia este mai puternica. — Numai atari natiuni, cari se afla in stadiulu prunciei, cari nu-su conscie de catenele cari trebuie să le porte, cari nu simtu jugulu in care sunt bagate se potu tienē sub petiore tempu mai indelungatu. — Acolo inse, unde consciint'a natiunale s'a treditu, unde este voint'a si resolutiunea tare de a nu se lasă instrumentu pentru scopurile de egemonia a le lora, unde suntu patrioti numerosi, cari si-tienū de santa detorintia a si lumina poporulu, a-lu cultivă si a-lu scote d'in abisulu sclaviei, — acolo domni in desiertu se incerca a triumfă, acolo nice prin mediu-loce perfide de corumpere, nice prin terorizare nu-si voru ajunge scopulu, că-ci sunt barbatii, cari vegheza a supra drepturiloru neprescriptibile ale natiunei, cari-si radica vocea admoniandu si a căroru tacere nu se pote esoperă pana candu li-a datu Ddieu limb'a!

Romanii au totu dreptulu a consideră sistarea procedurii criminali pentru Pronunciamentulu d'in Blasiu ca unu triumfu alu tinentei loru barbatesci si totu-si loiale si legale. Acestu triumfu este cu atāt'a mai mare, cu cătu elu totodata este unu fiasco alu ministeriulu opugnatu de Romani. Nu ministeriulu Andrássy, nu ministeriulu de justitia Horváth, ci Maiestatea sa imperatulu a luatū initiativ'a pentru sistarea incuisitiunei. Monarculu este, a căruī mana puternica rumpe latiulu in careră să se prinda cei mai destinsi barbatii a natiunei romane, monarculu este, carele opresce procedur'a ministeriulu unguerescu contr'a Romaniloru.

Firesce penele servile ale biroului de presa unguerescu, sclavii oficiosi cari se lupta sub comand'a jidovesca a dlui Mardocai Gans, voru d'ice că ministeriulu a propusu imperatulu sistarea incuisitiunei. Inse acést'a numai in forma este asiē, pentru că in tote staturile constitutiunali actele guvernului se suscernu coronei spre sancționare d'in partea ministeriloru. Inse prescindendu de la acesta formalitate,

este fapta, despre care potemu garantă, că Imperatulu s'a dechiaratu desaprobandu sistemulu de persecutări criminalistice indreptate contr'a Romaniloru, indetorandu totodata pre ministeriulu să suscerna unu ordinu de sistare.

In totu casulu prin acést'a ministrii d'in Pest'a nu s'au facutu amicii Romaniloru, si cei d'in urma n'au să astepte, că acum voru fi liberi de tote atacurile. Dara o rota d'in machin'a orologiulu ministeriale s'a ruptu prin ordinulu de sistare alu Imperatulu, si de si va mai ambli acestu orologiu, elu totu-si este stricatu si preste mai multu său mai putienū va trebū delaturatu.

Absolvarea diuariulu romanu „Federatiunea“ prin curtea juratiloru d'in Pest'a inca a luatū tota basea de dreptu de la persecutările suscriptoriloru pronuciamentulu, pentru că articlii pentru cari fu acusata numit'a foia, au spusu chiaru aceea ce s'a dechiaratu serbatorescu in Pronuciamentulu d'in Blasiu. De ace'a sperămu că ministeriulu va esecutā resolutiunea imperatesca cu onestate si fără reserva, indretandu totu ce au comisū satelitti săi in Transilvani'a. Anume sperămu că toti Romanii cari d'in caus'a pronuciamentulu fura alungati d'in posturile loru publice, pr. d. e. directoriulu gimnasiulu d'in Brasiovu Iacobi Muresianu, se voru reintregi deplinu si se voru tienē nevatemati.

D'in comitatulu Dabacai, 25. dec. 1868.

Intre multe alte legi, ce s'au creatu in er'a acést'a cese chiama „constitutiunala“, diet'a d'in Pest'a a facutu un'a si despre „institutiunea populara“ si cu esecutarea ei a incredintiatu pre ministru de cultu si invetiamentulu publicu. Marturisescū, că io nu cunoscū dispusetiunile speciali ale aceste legi, pentru că in redactiunea ei ultima nu o am vedutu, dupa ce diet'a o a debatutu si votatu asiē d'icandu cu fug'a in d'ilele d'in urma a sesiunei, candu votā legile cu redict'a, — sciū inse atāt'a, că acea lege dispune, ca in unu cercu anumitu de invetiamentu să fia câte unu inspectoru scoliasticu, cari voru inlocutū pre fostii consiliari scoliastici de pana acum. Precum am intielesu comitatulu nostru Dabac'a si comitatulu Solnoculu interioru voru formā ambe unu cercu de invetiamentu, si nu preste multu tempu ni se va denumi si noue unu inspectoru scoliasticu si tocm'a in privint'a acést'a vreu a ve serie câte-va siruri.

Avendu in d'ilele trecute ce-va lucruri private in Gherla si convenindu cu unu barbatu inteligente romanu, intre altele mi-a spusu si ace'a că precum a auditu elu, comitele supremu d'in Dabac'a b. Danicu Bánffy la provocare mai inalta au candidatū la postulu de inspectoru scoliasticu d'in tote confesiunile câte unu individū. List'a candidatiloru s'a tramisu la guvernulu in Clusiu si prin acést'a s'a recomandatu ministeriulu spre denumire individulu reformatu cu numele: contele Alesandru Bethlen de Kérles. Findu acést'a asiē, vine intrebarea, că dupa ce in aceste doue comitate locuescu 219,000 de suflete d'intre cari 190,000 suntu romani de confesiunile gr. cat. si gr. orient., era cele-a-lalto 29,000 de alte confesiuni, drepta e propunerea dlui comite supremu si respective a inaltulu guvernulu? La acést'a intrebare sum constrinsu a raspunde negativu si a constatā cu dorere, că tote se facu numai d'in interesu si nu se tiene in vedere neci decâtu dreptatea, ma ce e mai multu neci santienea scopulu nu se considera, fără numai legaturele familiari si amicabile decudu in totu loculu, si in er'a acést'a pentru ace'a s'au creatu atâtea posturi, ca să aiba

FOISIORA.

Daci'a si Romanii.

La intrebarea, unde au fostu asediati pana in seclulu alu XII-le, de Nic. Densusianu *).

IV.

Inca pucine săre si credu că vomu fi gat'a in discutarea numiriloru geografice d'in Transilvani'a.

D. Dr. Rösler ni-a descoperitu multe in tratatulu său „Anfänge des walachischen Fürstenthums“, dara nici de cătu in favorea d'insului, ci mai multu in favorea Romaniloru.

D'insulu ne spune, că prim'a numire ungueresca a Ardelulu a fostu Erdeuelu (p. 32), d'in care s'a facutu Erdély si d'in care Romanii au facutu Ardelu. Si cine nu va vedē, că Erdeuelu a fostu numire romana, scrisa de unu unguuru? Inzedaru, D. Dr. Rösler nu vede precum vedu altii.

Dara de unde-si are cetatea Clusiu numirea, ēca de unde. „Adnotatiunea cea mai vechia“, d'ice Dr. Rösler, „o avomu de la a. 1221 d'to Rom., unde se numesce Conventus monasterii B. Mariae de Clus. Conformu regulorulu limbei magiare se facū d'in Clus: *Kulus*, mai tardu *Kolos* si de aci numele cetăti *Kolosvár*.“ (Pag. 39.) Frumosu!

Chiamandū unu filologu, ca să ne decida cert'a, fiindu că aici e vorb'a cum pote să varieze form'a unu cuventu in o limba si alt'a, să-i spunemū, că Romanii i d'icu adi *Clusiu*, era magiarii *Kolos* sau *Kolosvár*, si să-lu rogāmu, că dupa re-

gulele limbistice să ne spuna, care e numirea originala, au *Clusiu* e unu nume tradusu in limb'a romana, sau *Kolos-vár* e o numire tradusa in limb'a magiara; si elu ne va decide in modulu urmatoriu:

Cu cătu unu cuventu e mai aproape de primitivulu său, cu atātu si form'a lui este mai scriita si mai concisa; si, d'in contra, este mai lunga acolo unde e mai de parte de radecina, si acést'a se observeza mai cu sema unde unu poporu imprumuta o numire de la altulu. In casulu acést'a numirea cea mai aproape de radecina este *Clus*, era *Kolos* este o copia de pre *Clusiu*. Si fiindu că Romanii si asta-di i d'icu *Clusiu*, era Magiarii *Kolos*, urmeza că numirea a fostu si mai inainte o numire romana si mai vechia.

Si ni-ar' parē forte ciudatu ca Magiarii, cari patru secli intregi nu au avutu nece o limba, să fia acci cari in seclulu alu 13-le au hotezatu tote satele si orasiele in Transilvani'a cu numiri proprie originale, candu ei nu aveau cuvinte de ajunsu neci pentru trebuintiele de tote d'ile.

Dara daca voiesce D. Dr. Rösler să afle, că o numire seu alt'a e tradusa la Romani d'in limb'a magiara, nu alerge la numirile cum le d'icu asta-di Magiarii, ci la cele vechie, pentru că să scie, că numai de vre-o doue-d'eci de ani incoce partea cea mai mare de locuri in Transilvani'a au capatatu forme ungueresci si numirile de asta-di pentru studiulu istoricu nu potu avē nice o autoritate.

Eca, Dle Dr. Rösler, temeiriile topografice a Dtale sunt cu picioru de lutu si ele nu facu nece unu meritu scientie istorice de asta-di. De la Aurelianu pana in seclulu alu XIII, Romanii au remasu asediati in Daci'a, precum ne probeza multe orasie si sate romane, precum ne probeza numirile vechie de rivri si munti.

V.

Nu am facutu pana aici nece o mentiune de fragmentulu istoricu, aflatu in Romanii si publicatu de Georgie Asaki in Jasi, 1856, d'in cauza, că D. Dr. Rösler lu dechiară si pre acestu de apocrifu Fragmentulu acést'a ne vorbesce in sire pucine despre starca Romaniloru dupa retragerea colonieloru. E o impregiurare trista, că pana acum istoricii romani nu au supusu la nece o critica acestu documentu pretiosu. Trebuā tradusu, facutu unu facsimile do pre intregu manuscriptulu, si tramisu la tote academiile de scientie, ca să se constatezo odata de e apocrifu ori ba.

In cartea despre inceputulu principatulu romanu, D. Dr. Rösler vine si la acestu manuscriptu, si ne spune că unde s'a mai vedutu, ca cine va să intaresca cu imprimarea sigilulu vre-unu documentu istoricu in semnu de veracitate, cum facū Clanau. Unu altu argumentu alu criticulu germanu e urmatorulu:

„Dupa ce se formā constituant'a (adeca in Moldov'a dupa retragerea colonieloru), pasira la alegeri, si să vedi, cronica ni-a pastratu numele totoruru oficialiloru celoru alesi dar' că tote numele pucinu semana a fi romane, ci d'in contra, de la unulu pana la celu alaltu au colorea slavo-greca, nu se va mai indoi nimene dupa probele aduse despre topografi'a romana.“ (Pag. 5.)

Lasandu la o parte sustinerea fragmentulu d'in parte comparatiunci lui cu alte manuscrise de pre tempulu acela, precum si cu alte probe istorice vechie, voiu singuru a constatā adoverulu ori neadeverulu punctulu amintitu de D. Dr. Rösler.

Inainte de a potē dejudecă numele romane ori neromane ale oficialiloru alesi, cari intru adeveru apesa

cu ce traî domnii cari au ajuns la sapa de lemn. — Sê me esplicu: io in câtu cunosc pre dlu comite supremu d'in Dabac'a, lu tienu de omu dreptu si nepartialu si cu tote ocaziunile s'au nisuitu a malcomi tote interesele si tote pârtile încâtu a depinsu de la d'insulu, me miru dara, că de asta data cum s'a departatu asiè tare de calea ce'a drepta si cum a potutu candidă in loculu primu pre unu barbatu almintrele forte onestu, onorabilu si stimatu de toti, inse care d'in defectulu sciintiei, etătii (e de 65 ani) si cunoscintelor ce se receru spre a implini barbatesce unu oficiu asiè de importante cum e a unui inspectoru scolasticu, neci decătu nu pote coresponde obligamintelor impreunate cu acestu postu. Mi pare reu că trebe sê supunu, că dlu comite supremu a facutu acest'a d'in compatimire cătra unu aristocratu, care acum la betranetic se afla in stare materiala cam nefavoritoria. Dar' ore iertatu i este unu consiliariu de a guvernului, cum e dlu comite supremu, ca d'in respecte amicabili si d'in simentalitate sê lase d'in vedere scopulu sublimu alu statului de a inaintă si a face sê infforesca educatiunea publica? Cuveniosu este, ca pentru unu amicu alu dlui comite supremu, sê se vatem dreptulu a 190,000 romani, căror'a li s'ar' denumi unu inspectoru de natiunalitate si confesiune straina, care nu e capace de a face nemicu bunu si salutariu pentru prosperarea invetiamentului publicu? Trebe sê marturisescu francu, că dlu comite supremu in casulu acest'a au fostu condusu de altii, si de acolo provine; că nu numai l'a candidatu pre dlu conte Alesandru Bethlen de inspectoru, fâra prin relatiunile sale amicabili ce le are cu comisariulu reg. a midilocita de si guvernulu l'a propusu pre candidatulu dlui comite supremu spre denumire.

Totu-si dlu comite supremu a fostu atăt'a de marimosu, si galantu de a propusu in loculu alu doile si unu romanu pre D. Mihaiu Bohetieli vice-comite in comitatulu nostru, inse s'a sfitu a-i enumeră meritele si faptele acestui barbatu, ca nu cum va sê lucre prin acest'a in desfavorea candidatulu in loculu primu. Bare-mi forte bine cunoscete dlu comite supremu trecutul dlui Bohetieli, scie ce activitate a desfasuratu acest'a pre campulu institutiunei publice, scolele ridicate prin zelulu si influinti'a acestui barbatu vorbescu mai chiaru, decătu sê pota fi retacute prin dlu comite supremu; imbunetatiunile in economi'a rurala intentionate si mare parte duse in deplinire prin dlu Bohetieli, precum si o scola centrala, care cu ajutorulu lui Dumnedieu nu preste multu tempu se va deschide in Gherla, apoi mai multe fapte demne de tota recunoscinti'a ale dlui Bohetieli, patrate in unu sîru lungu de ani, aru fi potutu atrage atentiunea dlui comite supremu, asupra dlui vice-comite, si deca acum tote aterna de la bunavointi'a si grati'a soiului magiaru, macaru atăt'a placere ar' potè sê ne faca nous supusiloru, ca sê nu ne despoic de acei barbati, care potu si vreu a lucră in interesulu patriei si alu binelui publicu.

Eram sê lasu neamintitu ce impresiune a casionatu in noi fain'a, că pre Dlu Vasiliu Popu vice-presiedinte la sectiunea transilvana a tablei septemvirale vreu sê-lu puna in statulu de pensiune. Despre acest'a am de a observă numai atăt'a, că noi intro cercustările presinti nu amu acceptatu neci nu acceptămu altu ce va de la potere, pentru că dupa ce nu ni e recunoscuta natiunalitatea si drepturile politice, fâra numai libertatea individuala, sortea nostra si a filor natiunei romane depinde numai de la grati'a si arbitriulu celoru de la guvernulu, nu e mirare dara deca asta-di unulu si mane altulu se va despoic de pusetiunea, ce si-a fostu cascigat'o prin diligenti'a neobosita, capacitate si calitatile ce le posede. E de miratu totu-si că intre poporele civilisate si aspiratorie la civilisatiune, numai magiarii sunt acei-a, cari d'in respecte politice — pentrucă si altii au curagiulu de a-si avè convin-

forte tare in cumpen'a criticeii acestui fragmentu, trebe sê cunoscemu mai antăiu, ce nume erau usitate preste totu la coloniile romani, asiediatu in Dacia, pentru că singuru atunci vomu potè judecā dreptu colorei slavogreca de nume d'in fragmentulu pretinsu. In acestu casu archeologi'a Daciei vechie ni va dā servitiulu celu mai bunu, si unu escriptu de numele coloniloru ne ar' descoperi totu odata in câtu s'au departatu Romanii de adi de vechiele colonie, venite in Dacia, si ne ar' pune in pusetiunea sê allămu, că familiile venite in Dacia stinsu-s'au cle de totu ori au mai remasu ici si colē cāte o lumina lieurinda d'in ele ca o lampa pre unu momentu.

Asiè, aflămu urmatoriele nume atātu de familie cătu si proprie:

Sceno barbuz (asta-di Barbu), *Verzon* (Verzariu), *Ursus* (Ursu), *Surus* (Suru), *Marinus* (Marinu), *Rusonius* (Rusu), *Moscos* (Moscosiu), *Marianus* (Marianu), *Onesas* (Onisia), *Costas* (Cost'a), *Macer* (Macra), *Albinus* (Albinu), *Marcianus* (Marcianu), *Valerius* (Valeriu), *Niconis* (Niconu), *Varonius* (Varonu), *Florus* (Florea), *Bolhas* (asta-di Bolha, Bolea, Balasiu si Balasiu), *Aja Nandonis* (Nanda), *Balbus* (Balbu si Barbu), *Germanus* (Germanu), *Tattario* (Tataru), *Zoilus*, *Zoilianus* (Zoilu si Zoileanu), *Tzintio* (Tzintea, familia in districtulu Fogarasulu), *Zanis* (Zane), *Zenovius* (Zenoviu), *Tato* (Tatu, pre campia), *Lupus* (Lupu si Lupescu), *Montanus* si *Muntanus* (Munteanu), *Falco* (Falcoianu), *Capsia* (Capsia), *Anthi* (Anthi), *Marusinus* (Muresianu).*)

*) Ackner und Müller, „Röm. Inschrift.“ 146, 610. — 211, 619. — 240. — 252, 808. — 343. — 378. — 17, 401. — 423. — 440. — 471. — 498. — 579. — 585, 623. — 645.

gerile sale — respingu tote capacitățile, care abstragendu de la politica, in alti rami ai administrarei statului, potu face cele mai eclatante sierbitie patriei si locuitorilor ei. Nu vreu sê facu apologi'a dlui vice-presiedinte fatia cu stapanii nostri, fiindcă intieptiunea, iscusinti'a si nepartialitatea judecatoroesca a acestui barbatu, cu multu mai bine sunt cunoscute inaintea toturor, decătu sê aiba lipsa de apretiuirea mea, totu-si nu me potu retienē de a me adresă cu o intrebare cătra domnii unguri: „De unde vine ace'a, că dvostra cu ocaziunea asiè numitei „epuratiuni“ totu-de-un'a nimeriti căte pre unu barbatu de ai nostri, si pre cei de soiulu dvostru, cari totu acele pecate politice le-au comisu ca ai nostri, in locu de a ve resbună a supr'a lor, i distingeti si-i imbratșiati era? Au nu dvostra strigati in lumea mare, că la implerea posturilor, nu priviti la natiunalitate si confesiune, fâra numai caracterulu, onestatea si capacitatea le considerati?“ Si totu-si in fapta dovediti contrariulu, inse ce si lungescu atâte-a cuvinte, lumea vi e pre mana, faceti dupa placu, fâra totu-si ar' trebui sê ve aduceti aminte, că fortun'a e schimbaciosa, si pote veni tempulu se aveti lipsa de concursulu si asentimentulu acelor'a, pre cari adi i respingeti si desconsiderati.

Spre inchiaiare fia-mi iertatu a ve incunoscinti'a, că sôsindu in dîlele trecute acasa Prea Santi'a Sa nou denumitulu Arciepiscope si metropolitu de Alb'a-Iulia Ioane Vancia, capitularii, intieliginti'a romana, clerulu teneru si poporulu au grabitu a-lu bine-ventă, si a-i ură sanetate indelungata, ca sê pota duce in deplinire totu ce e bunu si salutariu in folosulu natiunei si alu bisericeii nostre. XXX.

Alegatorii romani d'in cerculu Ciacovei, (comit. Temisului) prin mediulocirea unui prestimatu amicu alu nostru ni-a tramisu in dîlele trecute o scrisore prin carea d'insii manifestedia multumirea lor pentru portarea Deputatiloru romani in diet'a Ungariei. Scrisorea ni s'au tramisu spre impartesire cu cei-l-alti deputati, inse fiindcă sosise in 19 dec. a-leca pre candu deputatii romani plecasse de aici, implinimu insarcinarea nostra pre calea publicitatii. Asemene scrisore ni s'au tramisu si de la Campeni, credemu inse a fi de ajunsu a publică numai testulu scrisorii de mai susu —

Multu Onorati Domni!

Resplat'a cea mai nobila si mai indestulitoria pentru meritele facute e negrositu multiamirea sincera d'in partea aceluia, pentru care s'au facutu acele — adeca recunoscinti'a.

Noi locuitorii comitatului Temisiu de natiunalitate romana venimu a implini detorinti'a acest'a facia cu barbatii nostri binemeritati.

Precum vi e cunoscutu si Domniiloru Vostre noi romanii temisiani, amu acceptatu proieptulu de lege despre natiunalitate facutu de Domniele Vostre, l'am dechiaratu de alu nostru si intr'unu memorandu l'amu recomendatu si onoratei case reprezentative spre acceptare.

Proieptulu acest'a basatu pre dreptate, egalitate, si fratietate, nu numai de noi romanii, dar si de toti locuitorii nemagiari d'in tier'a intrega acceptatu, prin majoritatea dietei o respinsu, Domniele Vostre inse standu pe terenulu dreptății, ca fi adevirati ai natiunei romane V'ati luptatu cu virtute stremosiesca pentru drepturile natiunei, pentru dreptate.

Suntemu mandrii si ne fericimu că avemu astfelu de barbatii! Suntemu mandrii si ne fericimu pentru că daca si in presinte orisonulu nostru e umbritu de nori intunecosii, cu

Sum siguru, că daca ar' fi veditu D. Dr. Rösler numele aceste insirate in fragmentu, fâra sê-si fia luatu ostenele sê citesca mai antăiu diverse inscriptiuni romane, pastrate pre monuminte, pietre mormentale, urne si bani, ar' fi strigatu nu odata ci de trei ori: fragmentulu e apocrifu. *Barbu, Suru, Marinu* sunt nume slave, *Costa, Nicon, Nanda, Zenoviu* sunt grecesci, *Bolhas* e ungurescu (*bolha*, purece), *Moscos* ungurescu, *Capsia* ungurescu, *Tattariu* e o formatiune noua de la venirea tatariloru in Europ'a, s. a. Si noi caută sê-i dāmu dreptu, daca nu amu avè pastrate inscriptiunile vechie, pentru că ar' fi fostu mai cu nepotintia sê-i demonstrā contrariulu, si nu lu amu fi potutu face nece odata sê ne creda, că aceste aru fi fostu nume vechie de colonie romane.

Êta acumu aici numele oficialiloru d'in fragmentulu istoricu, la cari alaturămu si o forma latina:

Clavdi Benga (Claudius Benga), *Tit Balusiu* (Titus Bolhas), *Savin Rusat* (Sabinus Rusatus), *Clavdi Balusiu* (Claudius Bolhas), *Dalmat Taut* (Dalmatus Tauta s. Tatto), *Ruf Sascau* (Rufus Sasco), *Vlad Rus* (Claudius Ruso s. Validus Rusonius), *Motioc Urs* (Mutius Ursus), *Benedict Boldur* (Benedictus Volturus), *Clement Bersan* (Clemens Bersanus s. Verzon), *Jolean Dubau* (Julianus Dubo), *Prov Dan* (Probus Danus), *Danci Ulio* (Dancius Ulio), *Clavdi Genge* (Claudius Genge), *Solomon Magenici* (Salomonia(us) Magenicius), *Danci Loca* (Dancius Loca), *Canon Tomsi* a (Commanus Thamsa), *Coman Sacalus* (Commanus Sacalus), *Longia Boldur* (Longinus Volturus), *Urs Solca* (Ursus Solca), *Merauti Hanga* (Merautius Hanga), *Moise Ba-*

— 652. — 675. — 684. — 741. — 744. — 867. — 874. — 748. — 572. — 864. — 856. — 321. — 394. — 832. — 146.

inimile pline de sporantia ne uitămu in venitoriu, sciindu că pana ce natiunea nostra va avè ast-feliu de luptatori sinceri si resoluti, — drepturile ei de si pe unu momentu perdate, dar' neci candu nu potu peri!

Maretia a fostu lupt'a! Maretia va fi si recompensarea! Istori'a, carea este judecatoroa lumei — cu scumpetate va pastră numele Domniiloru Vostre, si natiunea romana ve va veneră si iubi ca pe cei mai bravi fi si operatori ai sêi.

Ve multiamimu Domniiloru pentru portarea Domniiloru Vostre in camera cu ocaziunea desbaterii legii despre natiunalitati, — si Ve rogămu, ca si de aici inainte sê luptati cu curagi si resolutiune pentru dreptu si dreptate, — si fiti convinsi, că natiunea romana va sei apretii meritele facute pentru ea, si Ve va sprigini totdeun'a in lucrările Domniiloru Vostre.

Primiti, Onoratiiloru Domni aceste in semnu de profund'a nostra stima si veneratiune cu care suntemu.

Ai Domniiloru Vostre

Cerculu Ciacovei 12. dec. 1868.

(Urmedia 57. semnatura.)

Romania.

Inaltimea Sa Domnitoriu, in 13 dec. la o ora dupa amedia-di, in sala Troionului, cu solemnitatea obicinuita, incongiuratu de casa Sa civile si militara, si in presentia dloru ministri, a primitu delegatiunea Camerei deputatiloru, insarcinata a presintă Inaltimei Sale adresa spre respunsu la discursulu Troionului.

Maria Sa a respunsu:

Amu ascultatu cu o via multiamire cuprindearea adresei ce mi-ati infaciatu. Termenii, in cari ea este conceputa, sunt cei mai magulitori pentru mine. Sunt forte miscatu, dara in acela-si tempu suntu mandru si credu că am dreptulu sê fiu, pentru că ea mi areta că amu reesitu a castigă animile acelor'a pentru cari amu o iubire sincera.

Putienu, ce amu potutu face pan'acumu pentru patri'a nostra, nu este unu sacrificiu, ci unu capitalu depusu, care va aduce, — speru, — cele mai importante interese: prosperitatea si inffiorarea tierrei si alipirea de person'a si dinasti'a mea.

Spre a adjuge inse la acest'a, amu trebuintia totu-d'a-un'a de concursulu acelor'a cari represinta tier'a. Nu me indoiescu nici unu momentu, că Adunarea este insuffetita de dorinti'a sacra de a dā tierrei, prin lucrare activa, o doveda, că ea nu s'a insielatu, punendu-si incederea in Dvostra.

Ca sê potemu implini cu succesu tote lucrările ce ne remane sê saversimu, trebe inainte de tote sê avemu linisce, concordia si armonia intre tote poteriile Statului. Cu buna vointia nu este greu de dobanditu acest'a; cu atātu mai vertosu, cu câtu toti tindeti la acela-si scopu, adeca a conservă patriei cele castigate prin munca si lupta, a o redicā la celu mai mare gradu de desvoltare si prosperitate si a face ca ea sê fia respectata in afara. Speranti'a ce mi declarati că aveti, că ace'a-si armonia va esistă intre represintantii tierrei si guvernulu — ca si in anul trecut, — mi dā dreptulu a crede, că apeulu ce amu facutu cătra Dvostra, nu va remanē fâra efectu si că o sê lasati sê predomnesca in tote discusiunile Dvostra spiritulu de conciliatiune.

Sunt dara convinsu, că cu adjutoriulu lui Dom-

lusi (Moseus Bolhas), *Pilat Flondur* (Pilatus Flondurus), *Clavdi Balusi* (Claudius Bolhas).

Aceste sunt 24 de nume d'in cei 72 de oficiali, ce ni-i numera fragmentulu, la cari D. Dr. Rösler nu afla decătu o colore slavogreca.

Sê amintimu totu odata de impregiurarea, că traducatoriulu fragmentulu, dupa cum e constatatu, nu a sciutu bine limb'a romana, că-ci nu se pote ca limb'a romana pro la a. 1495 sê fia fostu in form'a, in carea ni-o tradeza manuscriptulu, pentru că aflămu in elu o mestocatura de cuvinte latine si slave cu forme si sintase slavica. Ba inca traducatoriulu de multe ori a lunecat, punendu in loculu numiriloru vechie topografice altele mai noue pentru ca sê fia cu atātu mai de intielesu in tempulu in care lu traduse; totu asemenea va fi alunecat, ca la numele oficialiloru d'in vechiulu manuscriptulu latinu sê le dē o forma mai noua, mai multu sēu mai pucinu aplicabile la numele de pre atunci cunoscute, care in-cercare o vedemu acuratu in numele aici reproducute.

Sēu pote aseptă D. Dr. Rösler, ca numele oficialiloru sê fia fostu *Cicero*, *Cato*, *Fabiu*, *Sulustiu*, *Brutus*, *Grachus*, *Livius*, *Trebonianus*, etc. Chiar' candu manuscriptulu ni-ar' fi pastratu totu nume de aceste, atunci ar' fi probabilitatea cea mai mare de a-lu dechiară de apocrifu, pentru că e sciutu, că rami d'in familiile acestor'a nu s'au aflatu in Dacia, si numai d'in famili'a *Maro*, d'in care a fostu ilustrulu poetu Virgiliu, aflămu unu ramu venitu in Dacia, alu carui-a urmasi inca pana asta-di nu s'au stinsu si locuescu in tier'a Hatie gului, langa Giu, cu numele de famili'a *Mara*.*)

*) Ibid. 18.

nedieu și concursulu Dvostre o sê potemu ascură fericirea tiei.
„Monitorulu.“

Responsulu M. Sale Domnitorului Romaniloru Carolu I la adres'a Senatului.

Domniloru,

Presintarea adresei d'in partea Senatului mi dă ocaziunea, de multu dorita, de a esprime a mea multamire pentru arderea cu care, in sesiunea estra-ordinaria, acestu corpu s'a grabitu, in midiuloculu lucrariloru campului, a unu votulu sêu cu alu Adunarii. Ati dotatu astu-felu tier'a d-loru Senatori, cu drumuri de feru. Buna-vointi'a, si mai unanimitatea cu cari ati primitu acêsta lege importanta, mi-a doveditu câtu de multu ea erà dorita de tiera.

Prin votulu dvostre nu ati facutu numai unu actu de patriotismu, ci ati datu totu de o-data o noua proba de devotamentu câtra mine, sciindu ce multu tieneamu a vedè realizata câtu mai curendu, acêsta viua a mea dorintia.

Asta-di me fericitu, impreuna cu dvostra, de rezultatulu care ascură tiei unu viitoru de mare prosperitate.

Speru acuma, că ve veti pune d'in nou cu zelu si amore la lucru, in armonia cu Camer'a si cu guvernulu meu, carui-a nu me indoiescu că veti dă concursulu dvostre si că veti fi condusi, in tote discutiunile dvostre, de spiritulu de moderatiune si conciliatiune. Prin acêsta veti contribu a realizà dorintia sincera ce am, de a vedè bun'a intielegere intre toti Romanii. Respondiendu la acêsta a mea chiamare cu intieptiune si patriotismu, de cari Romanii au datu asià de multe probe in tote timpurile, veti inlesn silintiele guvernulu meu, si veti dobend unu nou titlu la recunoscintia tiei si la afectiunea mea.
„Romanulu.“

Domnulu A. C. Golesecu, agintele diplomaticu alu Romaniei la Constantinopole, s'a dusu dilele trecute in acelu orasiu, pentru a notificà rechiamarea sa Sublimei Porti si a predà agentia princiara in manele gerantulu actualu, d. N. Tresnea.

Cu acêsta ocaziune, d. A. G. Golesecu a fostu insarcinatu a predà Maiestatii Sale Sultanulu o epistola autografa a Altetiei Sale Serenisime principele Carolu I alu Romaniei. Obtenendu indata o audiintia pentru acestu sferitu, d. Golesecu a predatu epistol'a princiara Maiestatii Sale Imperiale, care a primitu-o cu gratiositate, luandu-o cu propria Sa mana.

Maiestatea Sa Imperiale a bine-voitu a esprime, cu acêsta ocaziune, dlui Golesecu Inalt'a Sa satisfactiune pentru ascurarile ce a venitu sê deè in numelu Altetiei Sale Principelui Domnitoru alu Romaniei, si a adausu, că are deplina incredere in promisiunile Altetiei Sale Principelui Carolu, si că compeza pe amici'a Sa.

Maiestatea Sa Imperiale a ascuratu, in acelu-a-si tempu, pe noulu ministru, că este animatu de sentimentele celei mai bine-voitorie solitudini pentru Principatele-Unite, adaugendu, că situatiunea lor, fiindu regulata prin tratatu — caru'a ele datoreza garanti'a privilegieloru si autonomiei, de care s'a bucuratu in totu tempulu, — ea nu pote stà indiferente la faptele cari aru tinde a le impinge afara d'in calea trasa de acele tratate.

D. Golesecu, fiindu insarcinatu a presintà, totu de odata unu daru de patru cai, sange puru englesu, co Altetia Sa Serenisima destinase junelui Principe Imperiale Iussuf Izeddin Effendi, Maiestatea Sa l'a rugatu a esprime Altetiei Sale Principelui Carolu tota placerea ce fiulu sêu va simtî primindu acestu frumosu daru si că, in asceptarea multamiriloru Principelui Imperiale, Maiestatea Sa multamira Ea insasi Altetiei Sale Principelui Carolu pentru amabil'a Sa atentiune, insarcinandu pe d. Golesecu a salutà pe Mari'a Sa d'in parte-i si a-lu ascurà de simtiementele Sale bine-voitorie.
(Monitoriu.)

Varietati.

* In Diuariulu oficialu de Bud'a-Pest'a se publica demisiunarea dlui Demitru Ionescu d'in postul de Comite supremu (Prefectu) alu Zarandului si numirea in locu-i a dlui conte Alesandru Haller, carele la an. 1861 functiunase in asemene demnitate in Comitatulu Bihariei. Ni pare forte rêu că trebe sê numimu gresita, nefericita acêsta alegere si nu potemu fericitã de felu guvernulu pentru acesta numire câtu se pote de rêu nimerita. Scimu preabine că dl. Conte A. Haller se lauda in tote pârtile cu simpatia Romaniloru si i-au fostu usioru a gasi omeni cu influintia la locurile mai inalte ca sê fia recumendatu, cu atâtu mai vertosu, că dsa scie vorbi romanesce, inse despre simpatiele romane a le dsale si cele reci proce a le Romaniloru câtra dsa, numai Romanii d'in valea Crisulului-Repede ar potè sê-i deè unu atestatu validu, lasandu de o parte scurt'a functiunare a dsale in Biharia, incidentulu de la Beiusiu, in 1861, si altele, amintimu numai impregiurarea, ce ar trebui sê fia cunoscuta guvernulu, că precum atunci dl. conte A. Haller aveà neaperata trebuintia de unu spiretu familiare nu numai in afacerile private ci si in

cele publice, d. e. chiaru la conducerea consultariloru in congregatiunilo comitatului, asiè si acum, se dice dupa cum suntemu informati prin o scrisore privata de la Oradea-Mare, că este norocosu de a-si fi gasitu unu asemene spiretu familiare in person'a dl. Tom a Costin u. Ave-mu cause intemeiate de a nu crede, că dl. Costin u, carele se bucura de o reputatiune buna la Romani, ba si la Unguri, si a fara de acêsta se bucura si de o stare materiale destulu de favorabila, — carea lu pune in situatiunea fericita de a potè fi mandru de nedependintia sa, — ar potè sê se umile-sca pana la o misiune atâtu de secundaria, langa unu demnitaru carele in vietia-i publica de pana acum nu au datu devedi de mare capacitate, neci de cumpetu, neci de tactu politicu, câtu ni e terna, că in primele lune a le functiunii sale va dă ansa la incurcature felurite, cari voru compromite starea dsale, era interesele poporatiunii le va aduce in conflictu cu a le guvernulu.

** (Pusce cu acu tramise in Serbi'a.) In 19 curinte s'au transportatu pe calea ferata a statulu de la Hamburg prin Prag'a pre 7 vagone 8610 pusce cu acu. Adres'a suna: „Ministeriulu de rebelu serbescu in Belgradu.“ Se anuciara inca si alte transmissiuni de la Hamburg prin Prag'a.

** (Despre sinucideri in Europ'a.) Comunicamu urmatoriile date statistice: Sinuciderile pana in etatea de 60—70 ani se inmultiescu in proportiune cu anii. — Pentru barbati acêsta regula este neconditionata, pana candu la femei variază in câtu-va, că-ci la ele in proportiune cu etatea sinuciderile nu so sporescu asiè rapede, si inceta mai curendu. — Numerulu sinucideriloru la femei e mai mare in etatea copilaresca si juna pana la 30 ani. Inmultirea factica a sinucideriloru in proportiune cu inaintarea etatei e in contradicere cu opiniunea generale, care confirma, că cu câtu e omulu mai betranu, cu atâta si-pretiuesce mai multu vietia. — Anu-tempurile inca au influintia a supr'a sinucideriloru. In genere, cele mai putiene sinucideri se intempla in ianuariu si cele mai multe in iuliu. Minimulu cade pe erna si maximulu pe vera. — La o simpla cercotare ne vomu couvinge, că in Spania anutempurile au o mai mare influintia. Acêsta influintia a factoriloru fisici esteri a supr'a determinatiunei libere si repentine a omului spre sinucidero, merita tota atentiunea. Noi stamu in mare parte sub influintia radieloru so-relui. Influintia caldurei face ca ideele si sentiemintelo nostre sê treca prin diferite fase. Ca argumentu potemu aminti, că cele mai multe casuri de nebunia se intempla in lunelu caldurose, — si smintiti, cari in lunelu frigurose sunt lini-sciti, in cele caldurose sunt espusi la dese atacuri. — Statistica penalitatiloru inca ni documenteaza, că in lunelu de vera sunt mai dese atacurile personali. Ce se tiene de modulu sinucideri cu privire la genu, acestu-a este forte diferitu. Inne-carea si spandiararea e cea mai comuna la amendoue genurile. Cu deosebire inse la barbati, sinuciderile sunt mai dese cu pusca, instruminte ascutite, veniu, si innadusire; er' la femei prin inecare, instruminte ascutite si forte arare-ori cu pusca. S'a observatu mai departe, că intre barbati d'in Dani'a se intempla cele mai dese sinucideri prin spandiarare, er' intre barbati Spanioli asemene casuri sunt cele mai rare. Inne-carea in apa e forte comuna in Francia si mai rara in Austria si Statele-unite. — Mai adosori se folosescu de pusce in Statele-Unite, si mai arare-ori in Dani'a. Instruminte de impunsu si taiaciose sunt cele mai comune la Anglesi, si mai rare la Sasoni. — Invenimarea e modulu de sinucidere celu mai placutu in Angli'a si Statele-Unite, pana candu in Dani'a e unu casu forte raru. Modurile de innadusire sunt mai comune intre Francesi si Spanioli. — Ce se tiene de genu femeescu cu privire la diferitele tieri se vede urmatoriu-lu resultat: Spandiararea e mai comuna in Austria si Spania; inecarea in apa in Francia si Belgiu; impuscarea in Statele-Unite si Austria.

** (Calindariulu Cursi Satului) pentru romani buni si uniunisti, pentru autonomisti si oradani, pentru omeni cu principiu si cei cu cinci zgloti buni, pentru pastori adeverati si scriitori de enciclice, pentru omeni liberali si cei ce sustienu concordatulu, pentru invetiati si cei ce tienu inca si acuma multu la nobilime, cu unu cuventu pentru toti ace'a, carii voru avè nespusa fericire d'a gustà binefacerile dualismulu austro-magiaru si in anulu 1869, pentru ghidilirea unoru nari escelente, ilustre, magnifice speptate etc. etc., compusu si edatu de Iosifu Vulcanu. — Pretiulu 40 cr.

** (Securitatea personale si de avere in capital'a regatulu s. Stefanu.) In dilele trecute doi comisari de securitate fiindu postati langa unu depositu de lemne ce se afla mai in launtrulu orasiulu au atacatu pre o femea, la carea scieau că se află o anumita suma de bani, provocandu-o sê-si prodèe banii; biet'a femea, opunendu-se comisariiloru constitutiunali, dupa o lupta scurta fu ucisa de dinsii si cadavru-lu ei fu ascunsu intre lemne. Unu jidovu, care d'in intem-plate treceà pre acolo chiar' in momintele candu comisarii atacara pre feme'a nenorocita, fu martore alu acestei scene infioratoric. Temendu-se inse că va fi observatu de comisari si că o va pati ca-si feme'a, care deveni victima blastematiei loru infernali, simulă a fi beatu si si-jocă asià de bine rolulu, încâtu ucigatorii, in deplin'a convinctiune, că martorulu ametit de betia nu are nici o cunoscintia despre cele intemplate, nu-i facura nimica; si-tienura inse de detorintia a-lu duce la cas'a orasiulu ca pre unu individu ce potea fi periculosu pentru leniscea publica, — unde apoi jidovulu desbracandu-si masc'a denuntia pe bravii comisari de securitate. Cu adeve-

ratu: — Extra Hungariam non est vita, si est vita non est ita.

** (Invitare de prenumeratiune la foi'a politica septemaria „Der Osten“.) „Der Osten“ incepu cu 1869 cursulu alu doilea. Prin lupt'a sa barbatesca pentru interesele adeveratu austriace si pentru indreptatirea egale a toturoru poporeloru, elu si-a castigatu pan'acum unu mare cercu de cetitori.

„Der Osten“ aduce cele mai interesante sciri politice si diplomatice, si anume are corespondintiele cele mai bune d'in Oriinte, „Der Osten“ se lupta cu resolutiune pentru impacatiunea si contielegerea cu boemii si cu polonii si pentru drepturile natiunali a le poporeloru neunguresci d'in Ungaria. „Der Osten“ aduce artiele politice si foiletone, corespondintie originali d'in tote locurile principali, interne si esterne, totu genulu de noutati d'in intru si d'in afara, impartesiri economice, informatiuni de bursa, notificari de cursuri, noutati de literatura, arte, teatru si galanteria, asiè câtu celu ce se aboneza la „Osten“ este totu asiè de bine instruitu ba chiaru si mai bine decâtu candu s'ar' fi abonatu la mai multe foie de di.

Mai departe, cu anulu nou va incepe a publica novele interesante si biografie.

Cu tote aceste-a foi'a „Osten“ costeza numai 1 fl. 50 cr. pro unu ¼ de anu, 3 fl. pre ½ anu si 6 fl. pre anulu intregu. Colectantii voru primi de la 6 esemplare unulu gratificatiune.

Administratiunea foiei „Osten“
Wien, Parkring, im Gebäude der
k. k. Gartenbau-Gesellschaft.

** (Mesure pentru securitatea publica.) Se dice, că in una adunare generale mai de a prope a reprezentantiei cetă-tii de Pest'a, unu membru a propusu ca procedur'a statariale sê se estinda si pentru teritoriulu Pestei.

** (In caus'a armarei in Romania.) Se telegrafeza d'in Krakau, că 80 de tunuri tramise d'in Prussia cu destinatiune pentru Romania, si declarate de masine, fure retienute in Sozakowa; inse la unu ordinu d'in Vien'a fure administrate era-si pentru locul destinatiunei. Insemnamu inca, că in intielesulu unu telegramu d'in 28 dioc., adresatu d'in Bucuresci foieloru austro-magiare, Brateanu a procatu pre poporulu Romanu ca, d'in caus'a pericolulu imminente d'in partea Austro-Magiariiei, sê se inarmeze cu cea mai mare iutiela.

Sciri electrice.

Berlinu, 30 dec. „Prov. Corr.“ de asta-di in-cunoscintieza, că Franci'a a tramisu poteriloru cari au subsemnatu tratatulu de la Parisu invitatiunile pentru conferintia. Mandatarii d'in Parisu ai poteriloru voru capetã probabilmente plenipotintia spre acêst'a. Conferintia va avè a desbate numai proiectele, cari voru fi apte a spre complanã cert'a turco-greca; alte afaceri orientali nu se voru pertratã.

Berlinu, 30 dec. Participarea la conferintia d'in partea toturoru poteriloru invitate este a fara de orice indoiela. Inceputulu conferintiei este fissatu pre 2 ianuariu 1869. Se pare a fi siguru, că va succede nesuintieloru reciproce a le poteriloru de a complanã cert'a intr'unu modu pacificu.

Parisu, 30 dec. Tote poterile sunt contielese a supr'a basi conferintiei, si sperenza că Turci'a si Greci'a sunt inspirate de sentieminte impacinatorie.

Constantinopole, 30 dioc. (La media-di). Chiaru acù sosl scirea autentica, că comitetulu provisoriu pentru insurectiune, si toti insurgentii d'in Cret'a au dechiaratu portei supunerea loru omagiale. (??)

Constantinopole, 29 dec. Port'a a primitu scirea, că capulu insurgintiloru Petropoulaki a mersu cu remasitiile voluntariloru sêi la Cret'a.

Constantinopole, 29 dec. Trei fregate impancerate au plecatu in Archipelagu. Se vorbesce că ministrulu de securitate va merge ca comisariu estraordinariu in Tesali'a si Epiru. Trei vapore de resboiu au plutitu in apele tesalonice. In privintia sucesulu conferintiei nu este nici unu prospectu. Greci'a infintieza 30 de batalione de garda natiunale si 37 batal. de reserva.

Pentru serbatoarea de mane, nrulu urm. va esi Domineca, era in septeman'a venitoria urmandu serbatoriele nostre, voru aparè numai doi nri.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.